

(Ф 03.02 – 91)

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний авіаційний університет
Факультет економіки та бізнес-адміністрування
Кафедра міжнародної економіки

Система менеджменту якості

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«Міжнародна економіка»

Галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність: 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Освітньо-професійна програма: «Підприємницька діяльність в авіації»

Курс – 3 Семестр – 6

Екзамен – 6 семестр

Аудиторні заняття – 57
Самостійна робота – 63
Усього (годин/кредитів ECTS) – 120/4,0

Індекс НБ-6-076/16 – 2.1.22

СМЯ НАУ НП 11.01.06-01-2019

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни «Міжнародна економіка»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 11.01.06-01-2020
		стор. 2 з 9	

Навчальну програму дисципліни «Міжнародна економіка» розроблено на основі освітньо-професійної програми навчального плану № НБ-6-076/16 підготовки фахівців освітнього ступеня «Бакалавр» спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» освітньо-професійної програми «Підприємницька діяльність в авіації» та відповідних нормативних документів.

Навчальну програму розробив:
професор кафедри міжнародної економіки _____ Т. Князева

Навчальну програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри спеціальності 051 «Економіка» (освітньо-професійна програма «Міжнародна економіка») кафедри міжнародної економіки, протокол № 10 від 28.08.2019 р.

Завідувач кафедри
«Міжнародна економіка» _____ С. Мізюк

Навчальну програму обговорено та схвалено на засіданні випускової кафедри спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» освітньо-професійної програми «Підприємництво та бізнес-технології», «Підприємницька діяльність в авіації», кафедри економіки та бізнес-технологій, протокол № __ від «__» _____ 20__ р.

Завідувач кафедри
«Економіка та бізнес-технології» _____ Н. Ушенко

Робочу навчальну програму обговорено та схвалено на засіданні науково-методично-редакційної ради Факультету економіки та бізнес-адміністрування, протокол № __ від «__» _____ 20__ р.

Голова НМРР _____ А. Тофанчук

Рівень документа – 3б
Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Контрольний примірник

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни «Міжнародна економіка»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 11.01.06-01-2020
		стор. 3 з 9	

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна програма дисципліни розроблена на основі «Методичних вказівок до розроблення та оформлення навчальної та робочої навчальної програм дисциплін», введених в дію розпорядженням від 16.06.2015р. №37/роз.

Міжнародна економіка вивчає закономірності функціонування і розвитку в міжнародному масштабі ринкової системи організації господарського життя; інструменти аналізу і програмування відкритої національної економіки, особливо її реального, бюджетного, грошового і зовнішнього секторів, в умовах їх взаємодії з економіками інших країн; тенденції розвитку міжнародних фінансових ринків і фінансових механізмів, обслуговуючих функціонування міжнародної економіки;

Роль і значення дисципліни полягають у тому, що її вивчення дозволяє одержати основи системних наукових знань про сутність, зміст, закономірності й механізми функціонування міжнародної економіки.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є система мікро- та макроекономічних взаємовідносин, що виходять за національні межі в процесі інтернаціоналізації та глобалізації.

Мета: формування системи знань з міжнародної економіки, умов, форм, методів та основного інструментарію міжнародної економічної діяльності.

Завдання: вивчення сутності і тенденцій інтернаціоналізації економіки, форм, методів, суб'єктів і рівнів міжнародної економічної діяльності, принципів і середовища її розвитку, практики здійснення та механізмів регулювання; набуття вмінь аналізувати й оцінювати світогосподарські явища та процеси у контексті національних інтересів України.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- основні терміни, визначення, поняття та категорії;
- особливості форм, методів, суб'єктів і рівнів міжнародної економічної діяльності;
- сутність й тенденції інтернаціоналізації світової економіки;
- особливості практики здійснення і механізмів регулювання економічних процесів з використанням світового досвіду;

вміти:

- правильно використовувати принципи вивчення середовища розвитку світової економічної системи;
- аналізувати й оцінювати світогосподарські явища і процеси у контексті національних інтересів України;
- використовувати отримані знання на практиці для розробки стратегії розвитку як окремих підприємств так і національних економік в умовах сучасної світової економічної системи.

Навчальна дисципліна «Міжнародна економіка» посідає важливе місце серед дисциплін, що викладаються студентам у вищих навчальних закладах, які готують спеціалістів з економіки. Курс «Міжнародна економіка» є продовженням курсів «Економічна теорія», «Макроекономіка» і передбачає цілеспрямовану роботу над вивченням спеціальної літератури, активної роботи на лекціях, практичних заняттях, самостійної роботи та виконання поставлених задач. Навчальний матеріал

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни «Міжнародна економіка»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 11.01.06-01-2020
		стор. 4 з 9	

дисципліни структурований за модульним принципом і складається з одного навчального модуля «Міжнародна економіка», який є логічно завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчального плану, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль №1 «Міжнародна економіка»

Тема 2.1.1. Міжнародна економічна система

Поняття та структура міжнародної економічної системи. Міжнародний поділ праці. Форми міжнародного поділу праці. Форми міжнародних економічних відносин. Поняття середовища міжнародної економіки, його структуризація й особливості. Природно-географічне середовище. Політико-правове середовище. Економічне середовище. Соціально-культурне середовище. Класифікація країн світу за різними критеріями. Характеристика основних груп країн, що входять до світового господарства. Показники економічного потенціалу та рівня розвитку країн. Показники відкритості національної економіки. Відносини України із міжнародною економічною спільнотою.

Тема 2.1.2. Міжнародна торгівля

Еволюція теорій міжнародної торгівлі. Здійснення та регулювання міжнародної торгівлі в поглядах меркантилістів. Критика меркантилізму в працях представників класичної школи. Теорія абсолютних переваг А. Сміта. Теорія порівняльних переваг Д. Рікардо. Неокласична теорія. Модель Хекшера-Оліна. Емпіричне тестування теорії Хекшера-Оліна: парадокс Леонт'єва. Альтернативні теорії міжнародної торгівлі. Теорія технологічного розриву. Теорія внутрішньогалузевої торгівлі. Теорія життєвого циклу товару. Теорія конкурентних переваг М. Портера. Товарна та географічна структура міжнародної торгівлі. Основні форми і методи торгівлі товарами. Посередництво в міжнародній торгівлі. Особливості проведення змагальних торговельних операцій на міжнародних біржах, аукціонах та під час міжнародних тендерів. Україна на світовому ринку товарів. Міжнародна торгівля послугами. Класифікація послуг в світовій торгівлі. Стан та перспективи зовнішньої торгівлі послугами в Україні. Принципи, суть і рівні регулювання міжнародних торговельних відносин. Поняття міжнародної торгової політики. Складові зовнішньоторговельної політики держави. Митний тариф, його складові та рівні. Функції митного тарифу. Види мита. Нетарифні бар'єри міжнародної торгівлі. Демпінг і антидемпінгові процедури в міжнародній торгівлі. Особливості розвитку митно-тарифного регулювання в Україні.

Тема 2.1.3. Міжнародні інвестиції

Суть, причини та чинники міжнародного руху капіталу. Форми міжнародного руху капіталу: інвестиції, кредит, допомога. Поняття прямих іноземних інвестицій (ПІІ). Характеристика ринку міжнародних інвестицій. Види компаній з участю іноземного капіталу. Чинники ПІІ. Сучасний стан та динаміка ринку інвестицій. Прямі іноземні інвестиції в економіку України. Формування міжнародного виробництва та транснаціоналізація світової економіки. ТНК як суб'єкт світової економіки. Масштаби діяльності ТНК. Проблеми та перспективи інтеграції національного ринку України до світового ринку капіталів.

Тема 2.1.4. Міжнародний кредит

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни «Міжнародна економіка»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 11.01.06-01-2020
		стор. 5 з 9	

Міжнародний кредит та його роль в міжнародних економічних відносинах. Форми та види міжнародного кредиту. Сучасні форми міжнародного кредитування: факторинг, форфейтинг, лізинг. Світовий фінансовий ринок. Основні функції світового фінансового ринку. Операції на міжнародному фінансовому ринку. Міжнародний ринок цінних паперів. Похідні фінансові інструменти. Міжнародні валютно-фінансові організації. Діяльність Міжнародного валютного фонду. Основні цілі Групи Світового банку. Світова криза заборгованості. Проблема заборгованості та можливі шляхи її розв'язання. Регулювання зовнішньої заборгованості країн. Зовнішня заборгованість України.

Тема 2.1.5. Міжнародна міграція робочої сили

Міжнародна трудова міграція як один із рушійних процесів розвитку світового ринку праці. Вплив глобалізації на розвиток світового ринку праці. Класифікація форм міжнародної трудової міграції. Основні етапи міжнародної міграції робочої сили. Наслідки переміщення трудових ресурсів. Центри залучення міжнародних мігрантів. Напрями і форми інтеграції України до світового ринку праці. Шляхи вдосконалення трудового потенціалу України.

Тема 2.1.6. Міжнародна передача технологій

Сутність та форми міжнародного технологічного обміну. Особливості міжнародного технологічного обміну в сучасних умовах. Міжнародна торгівля ліцензіями. Об'єкти ліцензій. Види ліцензій. Умови ліцензійних угод. Форми ліцензійних винагород. Особливості міжнародного ринку інжинірингових послуг. Міжнародне регулювання ринку технологій. Європейська патентна організація. Світова організація інтелектуальної власності. Угода про торговельні аспекти прав інтелектуальної власності. Особливості міжнародного технологічного обміну в Україні.

Тема 2.1.7. Світова валютна система

Поняття світової валютної системи. Складові світової валютної системи. Цілі міжнародної валютної системи. Валюта та валютні курси. Етапи розвитку міжнародної валютної системи. «Золотий стандарт» або Паризько-Генуезська система. Бреттон-Вудська система фіксованих валютних курсів. Ямайська система плаваючих валютних курсів. Утворення європейської валютної системи. Ринок євровалют. Суть та види валютного ринку. Сучасний валютний ринок. Особливості валютного ринку. Основні функції валютного ринку. Особливості спотового ринку і обмінного курсу «спот». Специфіка форвардного ринку. Відмітні риси ф'ючерсного ринку. Валютні опціони. Валютні ризики. Валютна політика України.

Тема 2.1.8. Міжнародні розрахунки і платіжний баланс

Форми та особливості міжнародних розрахунків. Авансові розрахунки в формі звичайного банківського переказу коштів. Інкасо. Розрахунки за відкритим рахунком. Розрахунки за допомогою векселів та чеків. Електронно-магнітні засоби здійснення платежів. Акредитив. Види акредитивів: відкличний та безвідкличний, покритий та непокритий. Визначення і принципи формування платіжного балансу. Структура платіжного балансу. Чинники, що впливають на стан платіжного балансу. Платіжний баланс України.

Тема 2.1.9. Міжнародна економічна інтеграція

Суть і форми міжнародної економічної інтеграції. Передумови регіональної економічної інтеграції. Форми регіональних економічних утворень. Зони

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни «Міжнародна економіка»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 11.01.06-01-2020
		стор. 6 з 9	

преференційної і вільної торгівлі. Митний союз, спільний ринок, економічний і валютний союзи. Особливості сучасних міжнародних інтеграційних процесів. Основні регіональні інтеграційні утворення. Європейський Союз, Європейська асоціація вільної торгівлі, Північноамериканська зона вільної торгівлі, Асоціація країн Південно-Східної Азії (АСЕАН). Створення спільного ринку країн південної Америки (МЕРКОСУР). Особливості африканських інтеграційних процесів. Інтеграція східноєвропейських країн. СНД, мета його створення і перспектива розвитку. Чорноморське економічне співробітництво, ГУАМ.

Тема 2.1.10. Глобалізація та економічний розвиток

Глобалізація як закономірність розвитку світової економіки. Основні етапи економічної глобалізації. Сутність глобалізації. Причини та основні ознаки глобалізації. Суперечливість глобалізаційного процесу. Фінансова глобалізація. Світові фінансові кризи. Глобальні проблеми та шляхи їх вирішення. Демографічний вибух та пов'язані з ним проблеми. Проблеми розвитку людини. Проблема нерівномірності розвитку країн світу. Міжнародне регулювання глобальних проблем. Роль ООН у врегулюванні важливих проблем людства.

Тема 2.1.11. Міжнародна економічна політика України

Стан, проблеми та перспективи розвитку української економіки. Зміст і загальна характеристика економічної політики держави. Нова модель економічного розвитку України. Специфіка процесів інтернаціоналізації на сучасному етапі розвитку України. Передумови ефективної інтеграції України в сучасні світогосподарські зв'язки. Стратегічні напрями інтернаціоналізації України. Нові форми включення у світовий економічний простір. Завдання інтеграції України до Європейського Союзу. Позитивні наслідки інтеграційних процесів для економіки України. Критерії конкурентоспроможності країни за світовими методиками. Оцінка міжнародної конкурентоспроможності України та шляхи її підвищення.

3. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

3.1. Основні рекомендовані джерела

3.1.1. Амеліна І.В. Міжнародні економічні відносини / Амеліна І.В., Попова Т.Л., Владимиров С.В. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 256 с

3.1.2. Зеліч (Яцко) В.В. Міжнародна економіка: навчально-методичний комплекс / В.В. Зеліч (Яцко).- Ужгород: ДВНЗ «УжНУ», 2015. – 80 с.

3.1.3. Козак Ю. Г. Міжнародна економіка: в питаннях та відповідях [текст] підруч./ Ю. Г. Козак. – К.: Центр учбової літератури, 2017. – 228 с.

3.1.4. Міжнародна економіка : навчальний посібник / ред. С. В. Фомішин. – Львів : Новий світ-2000, 2012. – 448 с. – (Вища освіта в Україні).

3.1.5. Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини : навч. посібник / Т.В. Шталь [та ін.]. – Харків :Видавництво «Форт», 2015. – 364 с.

3.2. Додаткові рекомендовані джерела

3.2.1. Войтко С.В., Гавриш О.А., Згуровський О.М., Нараєвський С.В. Економіка зарубіжних країн. – Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2017. – 400 с.

3.2.2. Міжнародні економічні відносини: практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво» напряму

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни «Міжнародна економіка»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 11.01.06-01-2020
		стор. 7 з 9	

підготовки 6.030503 «Міжнародна економіка» / В.В. Дергачова, О. М. Згуровський, І.М. Манаєнко; КПІ ім. Ігоря Сікорського. – Електронні текстові дані (1 файл: 832 Кбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. – 80 с.

3.2.3. Сучасні тенденції міжнародних економічних відносин. Економічна інтеграція України у світове господарство: кол. монографія / За ред. І. М. Посохова, П. Г. Перерви, О. Д. Матросова, В. Г. Дюжева, В. О. Матросової. – Харків : НТУ «ХПІ», 2016. – 450 с.

3.2.4. Сайт Кабінету Міністрів України: <http://www.kmu.gov.ua>

3.2.5. Сайт Верховної Рада України: <http://www.rada.gov.ua>

3.2.6. Сайт Міністерства фінансів: <http://www.minfin.gov.ua>

3.2.7. Сайт Державної комісії з цінних паперів і фондового ринку:
<http://www.ssmsc.gov.ua>

3.2.8. Сайт Державної служби статистики України: <http://www.ukrstat.gov.ua>

3.2.9. Сайт Національного банку України: <http://www.bank.gov.ua>

3.2.10е. Сайт Світового банку: <http://www.worldbank.org.ru>.

	Система менеджменту якості. Навчальна програма навчальної дисципліни «Міжнародна економіка»	Шифр документа	СМЯ НАУ НП 11.01.06-01-2020
		стор. 9 з 9	

(Ф 03.02 – 04)

АРКУШ РЕЄСТРАЦІ РЕВІЗІЇ

№ пор.	Прізвище ім'я по-батькові	Дата ревізії	Підпис	Висновок щодо адекватності

(Ф 03.02 – 03)

АРКУШ ОБЛІКУ ЗМІН

№ зміни	№ листа (сторінки)				Підпис особи, яка внесла	Дата внесення зміни	Дата введення зміни
	Зміненого	Заміненого	Нового	Анульованого			

(Ф 03.02 – 32)

УЗГОДЖЕННЯ ЗМІН

	Підпис	Ініціали, прізвище	Посада	Дата
Розробник				
Узгоджено				
Узгоджено				
Узгоджено				